Göteborgs Stad
Trafikkontoret

Handläggare: Anders Roth

Tel: 031 – 61 37 03

Sammanträdesdatum
2006-10-26

Trafiknämnden

Göteborg

Dnr 1191/06

TN § 205/06

Sociala krav vid upphandlingar

Sammanfattning

Från och med 1 juni 2006 införde Trafikkontoret ett allmänt kontraktsvillkor gällande sociala krav vid upphandling av stenprodukter. En precisering av dessa krav har nu tagits fram med främsta syfte att användas vid upphandling av stenprodukter. Kraven skall dock även kunna vara tillämpliga för andra produkter.

Trafikkontoret föreslår följande precisering av kraven:

- Konventioner som skall följas är:
  - FN:s barnkonvention, artikel 32.
  - ILO-konvention (nr 105) angående avskaffande av tvångsarbete.
  - ILO-konvention (nr 29) angående tvångs- eller obligatoriskt arbete.
  - Konvention (nr 170) om säkerhet vid användning av kemiska produkter.
  - Konvention (nr 155) om arbetsskydd och arbetsmiljö.
  - Konvention (nr 148) om skydd för arbetstagare mot yrkesrisker i arbetsmiljön som förorsakas av luftföroreningar, buller och vibrationer.
- Uppföljning med två ingående moment:
  - Entreprenörens egen redogörelse till beställaren (enligt nedan beskriven specifikation).
  - Stickprov från Trafikkontoret i entreprenörens produktionskedja.

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta

att godkänna Trafikkontorets förslag till sociala krav vid upphandlingar.

Lars-Bertil Ekman
Trafikdirektör

Anders Roth
Miljöchef

Göteborgs Stad Trafikkontoret
Box 2403
403 16 GÖTEBORG
Momsreg/VAT-nr: SE212000135501

Besöksadress: Köpmansgatan 20
Hållplats: Brunnsparken
www.trafikkontoret.goteborg.se

Telefon: 031-61 37 00
Telefax: 031-711 98 33

Bakgrund

Frågan om sociala krav blev aktuell i och med ett radioreportage i maj 2006. Där belystes att gatsten som används av svenska kommuner, bl a Göteborg, ofta tillverkas och bearbetas under mycket dåliga arbetsförhållanden i Kina.

Trafikkontoret beslöt omedelbart att som stor upphandlare ta sitt ansvar och börja ställa krav för att försöka förbättra situationen. Kontakt togs med andra städer i liknande situation för att om möjligt kunna gå fram gemensamt. En arbetsgrupp bildades på Trafikkontoret med kompetens inom juridik, upphandling samt miljö och sociala frågor.

Från och med 1 juni 2006 infördes ett allmänt kontraktsvillkor till de nya upphandlingar som görs (se ruta nedan). Detta var ett första steg med syfte att på allvar sätta igång ett arbete hos entreprenörer och stenleverantörer. Även Stockholm Stad anslöt sig till skrivningen i kontraktsvillkoret enligt nedan.

Leverantören skall, vid leveransen av stenprodukter, kunna visa att stenen producerats/bearbetats i en för arbetarna säker och hälsosam arbetsmiljö i enlighet med reglerna i de internationella konventioner som Sverige är anslutet till.

Från 1 juni 2006 gällande kontraktsvillkor i Trafikkontorets upphandlingar

Den 17 augusti hölls i Göteborg ett möte med entreprenörer och stenleverantörer. Även andra kommuner och Upphandlingsbolaget deltog. Förslag till preciseringar av det allmänna kontraktsvilllkoret presenterades och resultatet blev en mycket bra diskussion. Såväl bransch som kommuner var eniga om att detta är något vi måste ta tag i.

Under hösten har kontakter hafts med entreprenörer**.** Trafikkontoret håller också löpande kontakt med Stockholms Trafikkontor och Gatukontor, Malmö Gatukontor, Eskilstuna, Uppsala, Lund m fl som är intresserade av att samarbeta kring krav och uppföljning. Även Vägverket har tillfrågats.

Förslag - Kontraktsvillkor socialt ansvar

Utifrån detta arbete har ett förslag till precisering av kontraktsvillkoret tagits fram. Trafikkontoret anser att det är en nödvändig precisering av vad kontraktsvillkoret innebär och en beskrivning av hur det ska följas upp. I första skedet avser Trafikkontoret att börja ställa kravet på sten. Längre fram kommer det dock säkert bli nödvändigt att ställa sociala krav på fler produkter. Förslaget är därför utformat till att kunna användas även till andra produktgrupper.

Relevanta konventioner som skall ingå

Följande internationella konventioner skall ingå i de sociala krav som trafikkontoret ställer:

- *Mot barnarbete*

  FN:s barnkonvention, artikel 32 som säger att barn har rätt att skyddas mot ekonomiskt utnyttjande samt mot hårt arbete som skadar eller hindrar barnets skolgång och äventyrar barnets hälsa.

- *Mot tvångsarbete*
  - ILO-konvention (nr 105) angående avskaffande av tvångsarbete
  - ILO-konvention (nr 29) angående tvångs- eller obligatoriskt arbete

- *För god arbetsmiljö*
  - Konvention (nr 170) om säkerhet vid användning av kemiska produkter
  - Konvention (nr 155) om arbetsskydd och arbetsmiljö
  - Konvention (nr 148) om skydd för arbetstagare mot yrkesrisker i arbetsmiljön som förorsakas av luftföroreningar, buller och vibrationer

Uppföljning

Uppföljningen är en viktig del i arbetet med att få ett fungerande system. Uppföljningen förslås bestå av två delar.

- Entreprenörens egen redogörelse till beställaren.
- Stickprov från Trafikkontoret i entreprenörens produktionskedja.

Specifikation av entreprenörens egen redogörelse

Följande instruktioner bygger på en produktionskedja för stenprodukter. Principerna för redogörelsen skall dock vara tillämpligt även på andra produkter.

Entreprenören skall redogöra för hur man säkerställer kontraktsvillkoret i hela produktionskedjan.

stenbrott → bearbetning → grossist → entreprenör

Figur 2: Exempel produktionskedja för stenprodukter

Entreprenören skall redogöra för:

A. Från vilka produktionsanläggningar stenprodukterna kommer, företagsnamn och adress och kontaktuppgifter på ansvarig person. Uppgifter ska lämnas för alla led från stenbrytning, olika bearbetningsled, ev. grossist, till entreprenör.
B. Entreprenörens uppförandekod, avtalsskrivningar eller motsvarande som visar att Trafikkontorets kontraktsvillkor beaktas i underleverantörsleden.
C. En redogörelse för hur man arbetar med uppförandekod (eller motsvarande) praktiskt för att få den tillämpad i anläggningarna där sten bryts och bearbetas. Med tillämpning menar vi både att uppförandekoden (eller motsvarande) framgår av avtal och att avtalen följs upp. Uppföljningen i produktionskedjan kan göras av underleverantör. Redogörelsen ska innehålla en kort beskrivning av produktionsmetoder på anläggningen. Fotografier är välkommet, men inte nödvändigt.
D. Hur ofta entreprenör och i förekommande fall underentreprenör, med egen eller inhyrd personal, gör besök på produktionsanläggningar för att följa upp sin uppförandekod (eller motsvarande).
E. Vilka man talar med under besöken (ledning, arbetare, ev facklig organisation).
F. Vad man kommer överens om ska förbättras. Överenskommelser om förbättringar ska dokumenteras skriftligen.
G. Redogörelsen kan också innehålla uppgifter om det finns kollektivavtal mellan fack och arbetsgivare som omfattar grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet på de anläggningar produkten tillverkas.

Beträffande Trafikkontorets arbete med stenprodukter så kommer entreprenörens redogörelse att delas upp i två steg. Under 2006 skall man kunna redovisa punkterna A – C samt också redogöra för hur man kommer att vidareutveckla redovisningarna enligt punkterna D och E. Beträffande punkterna F och G skall entreprenören under 2006 kunna visa en plan hur de skall uppfyllas. Själva arbetet behöver dock inte ha kommit igång förrän 2007.

Syftet med denna uppdelning är att i inledningen fokusera på att få igång ett seriöst arbete hos entreprenörerna och deras underleverantörer.

Trafikkontorets stickprov

Under våren 2007 ska Trafikkontoret fråga vilka kommuner som är intresserade av en gemensam upphandling av uppföljningstjänster på plats i produktionen av stenprodukterna. Upphandlingen ska förberedas i mars och genomföras under sommaren. Eftersom denna typ av upphandling är ny för revisionsbolag och andra som kan utföra tjänsten ska Trafikkontoret tillsammans med andra kommuner söka rätt på branschmedia och ev andra kanaler för att informera om att en upphandling är på gång.

Stickproven ska genomföras under hösten 2007. Vid avvikelser från kontraktsvillkoret kommer Trafikkontoret och entreprenören överens om hur det ska rättas till i en överenskommelse med tidplan.

Fortsatt arbete

Under hösten 2007 utvärderar Trafikkontoret hur kontraktsvillkoret har fungerat och tar beslut om det ska omformuleras, preciseringarna ska göras annorlunda etc. Då tar Trafikkontoret också beslut om sociala krav ska ingå redan i anbuden och hur sanktioner ska avtalas.